

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

18. De Servis non ordinandis, & eorum Manumissione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

accedere pro dispensatione obtinenda. Videantur etiam ea, quae in *Tit. de Major. & Obed. s. 4.* de dispensatione Episcoporum ex *d. c. 6. Trident.* competente dicuntur.

10 *Queritur VIII.* An illegitimè nati legitimi habiles sint ad Ordines suspiciendos? **q. I.** Legitimos per *rescriptum Principis*, vel *Comitem Palatinum* non posse absque dispensatione sacros Ordines suscipere. Panorm. in *c. venerabilem. 13. Qui filii sint legitimi. n. 29.* *Imperiali enim iudicio non possunt Ecclesiastica iura* (prohibentia illegitimos ab Ordinibus) *dissolvi, c. 1. dist. 10.* & legitimatio per unum Principem facta non prodest quoad effectus, qui pertinent ad jurisdictionem alterius Principis, sicut in proposito ad cognitionem & jurisdictionem Ecclesiasticam. Fachin. *Lib. Controver. c. 58.*

Dices: sicut Dominus per manumissionem servi tollit impedimentum ejus, & facit habilem ad Ordines, ut *sequenti tit.* dicemus, ita etiam Imperator legitimando illegitimum.

q. I. Irregularitatem servi non esse absolutam, sed tantum respectu Domini ob praedictum & interesse illius, secus irregularitas illegitimitatis; quae se tenet absolute ex parte personae illegitimae, & provenit ex aliis causis in principio tituli allegatis, quas dijudicare, an & quatenus obtent Ordinibus, vel num in tali persona attendenda non sint, non est in potestate Imperatoris, vel Comitis Palatini, sed superioris Ecclesiastici.

q. II. Ad principalem quaestionem, *legitimos per subsequens matrimonium comparari legitime natis*, etiam quo ad Ordines, & dignitates *c. tant a 6. Qui filii sint legitimi.* Gloss. & Panorm. in *c. innovavit. 20. de Elect.* sed de hac materia videri debent tradita in *lib. IV. Decret. in d. tit. Qui filii sint legitimi.*

TITULUS XVIII.

De Servis non ordinandis, & eorum manumissione.

SUMMARIUM.

1. Servi qui dicantur?
2. Servo ordinato quid juris?
3. Quid si Religionem ingrediatur?
4. Regula, quod semel DEO dicatum &c. qualiter intelligatur?
5. Servitus qualiter hodie sublata?
6. Adscriptitii, Originarii, & homines proprii, qui dicantur?
7. Filiosfam. an possit sine licentia Patris ordinari?
8. Filiosfam. bona post Clericatum acquisita censentur esse quasi Castrensia.

Servi in jure dicuntur, non famuli, qui nobis pro annua mercede serviunt, & in sensu ac usu juris verè liberi sunt; sed qui jure gentium, contra naturalem libertatem dominio nostro subjiciuntur, cujusmodi erant, qui olim in bello capti, aut ex matre serva nati fuerant, sicut tradunt Doctores *ad tit. Instit. de Jure personarum.*

Servorum igitur Ordinatio prohibetur ob praedictum & injuriam Domini; propterea si contingat, servum de facto ordinari, distinguendum imprimis est, an sciente vel ignorante Domino in factum sit? Si *sciente* & non *contradicente*, servus ordinatus statim liber efficitur; si *contradicente*, deponitur, & Domino restituitur, nisi jam in presbyterum sit promotus, tunc enim propter dignitatem Ordinis Sacerdotalis liberatur à servili conditione, & serviet domino in divinis tantum officiis, missas v. g. legendo &c.

Si *ignorante* Domino servus ordinatus sit ad minores Ordines, in servitutem revocatur: si ad majores, subdistinguitur, an

Epi-

Episcopus sciverit, servum esse, vel non? si servus, statim sit liber, in officio permanet, & Episcopus tenetur Domino dare duos servos æque bonos, vel eorum æstimationem; si ignoravit Episcopus, tunc Subdiaconus, & Diaconus ordinatus vicarium (id est alium servum) sui loco Domino præstat, vel pretium, aut in horum defectu in servitute revocatur. Sacerdos autem statim liber fit, sed peculium, si quod habet, amittit, idque Domino cedit; si peculium non habeat, serviet Domino in divinis, Permittitur autem hæc actio, quæ Domino datur ad repetendum servum post annum lapsum à die, quo scivit ordinationem factam. Videantur *textus hujus tit. & in tota dist. 54.*

3. Quid verò juris, si servus Religionem in sacro Domino ingrediatur? Et quod intra triennium repeti possit manente nihilominus servo votis obligato (nisi Monasterij culpa scientis servitutem vel negligentis inquire admissus fuerit servus ad professionem, quo casu non repetitur servus, sed prælabitur à Monasterio æstimatio ejus arbitrio boni viri) tradit Gloss. & Barb. in c. 2. h. 11. Miranda in *Man. Prælat. tom. 1. q. 17. artic. 2.*

4. Prædictis non obstat, quod semel Deo dicatum non debeat amplius ad profanos usus transferri, c. *semel. xi. de R. I. in 6.* cui objectioni respondetur apud Barb. in d. c. 2. *num. 5.* quod tantum procedat in inanimatis consecratis, in quibus consideratur consecratio in superficie, ut à Laicis contingi non debeant. Sed melius mihi videtur dici posse, quod regula procedat in illis, quæ pleno jure Deo dicata, ab eoque acceptata fuerunt; consecrationem autem, votum, & oblationem personæ in alterius dominio constituta, censetur quidem Deus acceptare, in quantum persona sibi præjudica-

re potest, non autem in præjudicium alterius sive Domini.

Porro licet hodiernis Christianorum moribus servitus usitata non sit, nisi circa eos, qui ex Barbaris, aut infidelibus capiuntur, qui quidem à nobis, & nostri apud ipsos capti pro servis ab ipsis habentur, nostros autem ab infidelibus captos à nobis quoque quoad effectum juris v. g. amissionem testamenti factionis, patriæ potestatis &c. de consuetudine pro servis haberi non crediderim, ob dignitatem Christiani nominis, & ne ipsi videamur tyrannidi infidelium subscribere, quidquid olim de jure Romano receptum fuerit.

Extenditur tamen hæc juris Canonici dispositio secundum terminos habiles, & quantum fieri potest saltem ad interesse Domini resarciendum etiam ad *auscriptitios*, qui alicui fundo colendo in perpetuum adscripti sunt, & *originarios*, qui ex talibus adscriptitiis nati sunt (de quibus in *tit. Cod. de Agricoltis, Censitv, & Colonis*) omnesque illos, qui alicui conditioni perpetuo obligantur c. *quis aut leges. 11. c. generalis. 12. c. admittuntur. 21. c. fin. & ibi Gl. ff. d. dist. 54.*

Præsertim verò videtur comprehendi illud genus servorum, quod in quibusdam Germaniæ partibus reperitur, quos proprios homines vel mancipia, *Leibeigene* vocamus. Plerique enim istos homines *adscriptitios*, vel *originarios*, aut saltem de eorum natura participantem existimant teste Gail. *Lib. singul. de Pignorat. observat. 8. num. 1.* unde & praxis est, ut tales homines consensum suorum Dominorum, vel aliquam manumissionem, id est liberationem in scriptis Episcopo exhibere debeant.

Quid demum de filiofamilias dicendum, an is sine licentia patris ad sacros Ordines

Ordines promoveri valeat? *¶* utique valde decens esse, ut filius consensum patris requirat; interim tamen patrem impedire non posse, quin filius ordinetur, quia hoc in jure Canonico statutum non reperitur, neque etiam de jure Civili tanta est patri concessa potestas; imò si concessa foret, tanquam disponens de re Ecclesiastica, attendi non deberet. Et probat simile, quòd Religiosus sine patris sui spiritualis, Abbatis scilicet, obtentâ veniâ, possit zelo Religionis ad strictiorem Ordinem transire. *c. licet. 18. de Regular.*

8 Illud quoque observatione dignum est, quòd ex speciali privilegio à Justiniano Imperatore Clericis indulto omnia bona post Clericatum à filiofamilias acquisita in numerum *quasi Castrensium peculii* redacta sint, ita ut de his liberè disponere & testari valeant. *auth. Presbyteros. C. de Episcopis & Clericis.* quamvis de cetero, & quoad bona prius acquisita, Clericatus (exceptâ dignitate Episcopali) à patriâ potestate non liberet. *L. Sacrosancta. 34. cum auth. seq. C. de Episc. & Cler.*

TITULUS XIX.

De obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.

SUMMARIUM.

1. Obligati ad ratiocinia qui, & cur ab Ordinibus prohibentur?
2. Clerici possunt esse tutores, & curatores miserabilium personarum.
3. Satisfactio tollit impedimentum obligationis.
4. Sponsalia an impediunt Ordinationem?

Obligati ad Ratiocinia dicuntur, qui generalem aliquam administrationem habent, vel habuerunt, & inde principalibus suis ad reddendas rationes tenentur, quales sunt Procuratores, actores,

executores, tutores, & similes, qui omnes ante redditas rationes, & plenam liberationem à suis principalibus obtentam, ordinari prohibentur; partim quòd magis intentione fugiendi ratiocinia, & forum Civile, quam amore religionis ad clericatum transire presumantur; partim etiam, quòd infamaretur Ecclesia, & exosa fieret, si tales in suum gremium cum principalium damno reciperent, qui essent ære alieno, & magnis litibus obnoxii, Clerici enim facti ad forum civile amplius trahi, & plena executio contra eos fieri non posset, sed *beneficium competentie*, & congrua sustentatio eis relinqui deberet. *cap. 3. de Solutio. c. unico. hoc tit.* Curam tamen gerentes miserabilium, aut Ecclesiasticarum personarum etiam in officio perseverantes rectè ordinantur: quia Clerici tutelam miserabilium personarum suscipere, & gerere possunt. *c. pervenit. 26. diff. 86. c. in nov. 22. caus. 16. quæst. 7.*

Illi quoque ad ratiocinia obligati ab Ordinibus prohiberi non debent, qui principalibus suis idoneè caverunt, se satisfacturos, *vice enim solutiois est*, inquit Ulpianus, *in l. rescripto. 6. §. 1. ff. de Muner. & honor. ut quis aut pignoris, aut fidejussoribus idoneè caveat.*

De eo *controvertitur*, qui alicui formine sponsalibus, seu promissione matrimonij obligatus est, an illâ invitâ possit ad Ordines admitti? Negativa probabilior est, quam tenet Sanch. *de Matrim. lib. 1. diff. 47. n. 3.* Ratio est, ex generalitate regulæ *in hoc tit.* traditæ, ut nemo cum gravi alterius præjudicio ordinetur; & speciale Religionis (utpote quæ morti naturali omnia solventi magis assimilatur) privilegium est, ut per ingressum ejus sponsalia & matrimonium ratum, etiam invitâ alterâ parte dissolvantur, quod non est Clericatu seculari concessum. *Extrav. Antiquæ. de Voto. & voti redempt.*

Dicit